

Tweede zondag 40-dagentijd – Ben Frie SJ

Twee grootse momenten in de geschiedenis van ons geloof: Abraham die een einde maakt aan het offeren van eigen kinderen, en Jezus die het hoogtepunt bereikt van zijn aardse leven. Diep onder de indruk schrijft Paulus aan de Romeinse christenen: als God zo vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn? God die alles voor ons over heeft – wat kan ons antwoord anders zijn dan ook Hem op zijn beurt alles te geven?

Het offer dat Abraham bereid is te brengen, gaat verder dan wat wij ons kunnen voorstellen. We moeten ons dan verplaatsen in mensen uit de tijd van de profeet Micha, die zich afvragen: 'Wat kunnen wij de Heer geven? Hoe kunnen wij de machtige God eren? Zullen we offers aan Hem brengen? Zullen we onze beste kalveren aan Hem offeren? Zou Hij tevreden zijn met duizend rammen? Of met tienduizend liter olijfolie? – Of moeten we ons oudste kind aan Hem geven voor alles wat we verkeerd hebben gedaan?' Micha laat daar al snel op volgen: 'Hij vraagt alleen dit: wees eerlijk, rechtvaardig en trouw. En denk niet alleen aan jezelf, maar leef dicht bij God.'

Leef dicht bij God. Denk niet alleen aan jezelf. Hoe kun je dat doen? Dan is de volgende vraag: welke plaats heeft God in jouw leven? Hoeveel ruimte mag Hij innemen, wat heb je voor Hem over? Is Hij werkelijk in jouw leven aanwezig, geloof je in die heel persoonlijke God die zich tot jou wendt en die om jou geeft? En wat staat daar dan van jouw kant tegenover? Je mooiste spullen, wat je lief is, ja, je eigen kind, sta je dat af?

Het verhaal van Abraham is een sage die volgde op het besef dat groeide onder het Joodse volk, in tegenstelling tot omringende culturen en godsdiensten: nee, het kan niet waar zijn dat God kinderooffers vraagt. Het kan niet waar zijn dat God je eerstgeboren zoon opeist, het bewijs van je vruchtbaarheid en je garantie om in leven te blijven. Dat is een ingrijpende breuk met een culturele traditie van angst voor God, en Abraham heeft de moed gehad om die keuze te maken: God, was zijn overtuiging, kiest voor mensen en hun welzijn, God kiest voor sociaal engagement. Met de woorden van Micha: 'wees eerlijk, rechtvaardig en trouw. En denk niet alleen aan jezelf, maar leef dicht bij God.' Abraham getuigt ervan dat God ook niet alleen aan zichzelf denkt maar er alles voor over heeft dat de mens goed kan leven. Dat is een veel mooier godsbeeld dan het oude.

Het moet voor Abraham een ingrijpende godsontmoeting geweest zijn. God heeft ingegrepen in zijn leven en het volledig veranderd. Niet voor niets heet hij een aartsvader van ons geloof. Zijn trouw en beschikbaarheid voor zijn God worden ons tot op vandaag voorgehouden als een identificatiemodel als wij ons vragen stellen over God in ons leven. Kan God voor ons ook zo'n ingrijpende rol spelen?

Een even ingrijpende godsontmoeting hebben Petrus, Jakobus en Johannes beleefd op dat moment dat ze boven op de berg, de plaats waar God zich toont, Jezus hebben gezien in zijn werkelijke gestalte. Een piekervaring, even, hij wordt zo wit als geen mens het maken kan. De wolk is er, waar ook Mozes God in ontmoette en die stem die Jezus' ware aard onthult: Hij is mijn welbeminde, de mens naar mijn hart. Luister naar Hem.

Hoe dicht kun je God naderen? Soms wordt het mensen gegeven dat ze iets van God ervaren, even, woorden schieten tekort. We zijn er niet tegen opgewassen als zoiets gebeurt: Petrus' naïviteit toont het onvermogen om goed om te gaan met die goddelijke werkelijkheid, zeker als die je zo dichtbij komt. En dat is precies wat ons vandaag gezegd wordt: Hij komt ons menselijk nabij, vertrouwelijk, indrukwekkend. Hij verandert ons, doorbreekt onze patronen en maakt ons beminnelijk.

Hoe maak je mensen beminnelijk? Door alles voor ze over te hebben. En dat is precies wat God doet: Hij geeft werkelijk alles. Zijn enige zoon, heel zijn leven, het bewijs van zijn vruchtbaarheid en zijn garantie om in leven te blijven. God geeft alles. Toen de mens Abraham zijn zoon offerde, zei God dat het niet hoefde. Maar toen God zijn zoon offerde, legde de mens volledig beslag op Hem, nam Hem in zijn bezit. Wij willen als het ware alles van God, maar zijn wij bereid om te doen wat Hij deed? Kunnen wij de goddelijke gave van het leven evenredig beantwoorden? Wij zijn zelf Petrus, Jakobus en Johannes, de niet begrijpende toeschouwers die zich afvragen wat dat opstaan uit de doden dan wel mag betekenen.

Marcus laat Jezus verbieden om aan iemand te vertellen wat er gebeurd was. Leerlingen zouden pas inzicht krijgen in het goddelijk geheim van Jezus' leven als Hij uiteindelijk alles gegeven had, ook zijn eigen leven. Wel, wat is een beter leven je waard, wat heb je ervoor over? En heb je, zoals Jezus, alles over voor het leven van anderen? Wat kun jij geven?